

Prevention of alcohol and drug problems among adolescents: Evaluating a Swedish version of the Strengthening Families Program

Eva Skärstrand

BS, PhD, Institutionen för folkhälsovetenskap, avdelningen för socialmedicin, Karolinska Institutet. E-post: eva.skarstrand@sl.se.

Alkohol och andra droger bland ungdomar är ett bestående folkhälsoproblem. Lovande strategier i det förebyggande arbetet har varit att inkludera föräldrar. Ett program som särskilt lyfts fram är the Strengthening Families Program 10-14 (SFP 10-14). En kulturellt anpassad version av SFP till svenska förhållanden har utvecklats; Steg-för-Steg (SFS). Denna avhandling som består av fyra artiklar bygger på en randomiserad kontrollerad studie med syfte att utvärdera effekten av SFS på ungdomars alkohol- och drog användning.

Artikel I är en beskrivande studie av planeringen och utvecklingen av SFS. I artikel II undersöks bestämningsfaktorer för föräldrars deltagande och retention i SFS. I artikel III analyseras effekterna av SFS på ungdomars bruk av alkohol och andra droger vid fyra tidpunkter. Artikel IV belyser olika bestämningsfaktorer för ungdomars alkohol- och annat drog beteende.

Resultatet från artikel I visar att det är möjligt att överföra ett familjebaserat program från ett land till ett annat, speciellt om man är noggrann med att anpassa programmet till lokala förhållanden utan att förlora programtroheten. Artikel II visar att föräldrar med en lägre grad av emotionell värme deltar i SFS i större utsträckning än de med högre grad av värme. Dessutom visas att föräldrar med en restriktiv attityd gentemot ungdomar och alkohol deltar i högre grad.

Retention i programmet var associerat med att vara född i Sverige samt att ha en låg grad av värme. Resultat från artikel III visar på att inga effekter kunde ses i den randomiserade kontrollerade studien av den svenska versionen av the Strengthening Families Program avseende ungdomars användning av alkohol, tobak och narkotika. Slutligen visas i artikel IV att faktorerna hög föräldrakännedom, föräldrar med en restriktiv attityd gentemot ungdomar och alkohol och ungdomar med ett bra skolklimat var förenat med en lägre risk att använda alkohol och andra droger. Ungdomar med högt normbrytande beteende, ungdomar som gick i en skola i ett område med hög socioekonomisk status samt ungdomar med svenskfödda föräldrar var mer benägna till att använda alkohol och andra droger.

Slutsats. Även om det är möjligt att överföra ett familjeprogram, såsom the Strengthening Families Program, från dess amerikanska ursprung till Sverige, och också att många föräldrar kan rekryteras till att delta i programmet, har inga effekter hittats för programmet, varken på ungdomars drickande eller på de risk- och skyddsfaktorer programmet syftar till att påverka.

Avhandling vid Karolinska Institutet, 2010, Institutionen för folkhälsovetenskap, avdelningen för socialmedicin, återfinns på: <http://publications.ki.se/jspui/handle/10616/40344>.